

Landets kommuner og fylkesmenn

Deres ref.:
Vår ref.: 15/4787-2
Saksbehandler: Kjersti Wilson
Dato: 21.05.2015

Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 5 andre ledd - beregning av etterlattepensjon etter endring i regler for uføretrygd

Helsedirektoratet ønsker med dette å orientere om endring i utregningen av forsørgerfradraget, slik dette er regulert i *forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester* (egenandelsforskriften) § 5 andre ledd. Endringen skjer som følge av at det med virkning fra 1. januar 2015, ble innført nye regler om ytelser ved uførhet i folketrygdloven kapittel 12, hvor reglene for uførepensjon har blitt erstattet av nye regler for uføretrygd.

Hva som skal utgjøre forsørgerfradraget følger av egenandelsforskriften § 5 andre ledd, som lyder:

«Fradraget skal minst tilsvare de brutto pensjonsytelser ektefelle/barn ville fått fra folketrygden dersom institusjonsbeboeren var død. Dersom ektefelle/barn mottar egen arbeidsinntekt eller pensjon fra folketrygden, skal de beregnede brutto pensjonsytelser i forrige punktum reduseres krone for krone mot ektefelle/barns arbeidsinntekter og pensjon fra folketrygden.»

Formålet med forsørgerfradraget er at hjemmeboende ektefelle ikke skal komme dårligere ut økonomisk enn om ektefellen, som er på institusjon, var død. Ved beregning av forsørgerfradraget tas det derfor utgangspunkt i en «tenkt etterlattepensjon», dvs. den pensjonen som den hjemmeboende ville mottatt fra folketrygden dersom ektefellen var død. Denne beregningen består i utgangspunktet av full grunnpensjon, samt en tilleggspensjon som minst skal være like stor som full grunnpensjon. Nedenfor følger de alternative måtene for beregning av tenkt etterlattepensjon (beboeren har krav på at det beste alternativet velges):

Alternativ 1 (hovedregel)

Grunnbeløpet/grunnpensjonen
+ 55 % av beboers tilleggspensjon
+ 55 % av ektefelles tilleggspensjon
= Tenkt etterlattepensjon

Alternativ 2 (minstegarantiregel for de tilfellene der 55 % av tilleggspensjon gir lavere tillegg enn et fullt sært tillegg)

Grunnbeløp/grunnpensjon
+ sært tillegg (grunnbeløpets størrelse)
= Tenkt etterlattepensjon

Alternativ 3 (Der beboer har lav tilleggspensjon, men hjemmeboende ektefelles egen tilleggspensjon er høyere enn sært tillegg):

Grunnbeløpet/grunnpensjon
+ hjemmeboende ektefelles tilleggspensjon
= Tenkt etterlattepensjon

Utrekningen av tenkt etterlattepensjon antas for øvrig å være kjent av landets kommuner og fylkesmenn.

Ved folketrygdlovens innføring av nye regler for uføretrygd av 1. januar 2015, oppgis ikke lengre grunnpensjon, tilleggspensjon eller sært tillegg, slik dette ble gjort under uførepensjonsordningen. I de tilfeller der beboer eller ektefelle/barn har uføretrygd, har endringene i uføreordningen derfor resultert i at kommunene ikke har nødvendige opplysninger for å beregne tenkt etterlattepensjon på den måten som er beskrevet ovenfor. Helsedirektoratet har derfor funnet grunn til å redegjøre for hvordan beregningen i slike tilfeller kan gjøres etter 1. januar 2015.

Beregning av tenkt etterlattepensjon etter 1. januar 2015

I de tilfellene der uføretrygd inngår i beregningen av tenkt etterlattepensjon, må kommunene først finne frem til det beløpet som ville utgjort tilleggspensjonen dersom ytelsen var gitt som uførepensjon. Da uføretrygd skattlegges som alminnelig arbeidsinntekt, er det grunnbeløp og ikke grunnpensjon som skal anvendes. «Tilleggspensjonen» utregnes på følgende måte:

Sum uføretrygd
- grunnbeløp
= tilleggspensjon

Dersom 55 % av den tilleggspensjonen man kommer frem til er høyere eller lik grunnbeløpet, skal tenkt etterlattepensjon beregnes som i alternativ 1 ovenfor. Dersom 55 % av tilleggspensjonen utgjør mindre enn grunnbeløpet, gjøres beregningen som i alternativ 2. Har beboeren lav tilleggspensjon og hjemmeboende ektefelle har tilleggspensjon som utgjør mer enn grunnbeløpet, benyttes alternativ 3.

Når man etter dette har kommet frem til tenkt etterlattepensjon, skal ektefelles/barns arbeidsinntekt eller pensjon fra folketrygden på vanlig måte komme til fradrag krone for krone, slik dette er regulert i egenandelsforskriften § 5 andre ledd.

Oppstår det situasjoner der utregningen av forsørgerfradraget slår uheldig ut for enkeltpersoner, kan kommunen på vanlig måte gjøre ytterligere fradrag, når dette vurderes som rimelig ut fra beboerens inntekt og forholdene for øvrig. jf. § 5 fjerde ledd.

Avsluttende bemerkninger

Selv om utregningen av tenkt etterlattepensjon bygger på folketrygdens system, reguleres den ikke av folketrygdloven. Blant annet benyttes ikke folketrygdens regler om hvordan hjemmeboendes ektefelles arbeidsinntekt skal gå til fradrag. At folketrygdlovens uføretrygd fra 1. januar 2015 skattlegges som alminnelig arbeidsinntekt og ikke som alderspensjon, vil dermed ikke føre til endringer i forståelsen av egenandelsforskriften § 5. Uføretrygd skal dermed inngå i forsørgerfradraget som beskrevet ovenfor.

Vennlig hilsen

Svein Lie e.f.
divisjonsdirektør

Kristin Mehre
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Helse- og omsorgsdepartementet
Landets pasient- og brukerombud (1)